

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Een ghemeene Olifantstandt op zee?

Tang, D.J.

Citation

Tang, D. J. (2015). Een ghemeene Olifantstandt op zee? *Tijdschrift Voor Zeegeschiedenis*, 34(2), 96-97.
Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4306226>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4306226>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Anekdote

Een ghemeene Olifantstandt op zee?

Dirk Tang

In 2015 en 2016 wordt in Nederland en in Chili herdacht dat 400 jaar eerder twee schepen uit de stad Hoorn op zoek gingen naar het onbekende Zuidland. De expeditie werd geleid door Willem Corneliszoon Schouten en Jacob Le Maire. Bijna vier maanden na hun vertrek van Texel, zeilen de *Eendracht* en de *Hoorn* in de zuidelijke Atlantische Oceaan in de richting van Zuid-Amerika. Ze hebben veel last van de zuidenwind en komen maar moeizaam vooruit.

In de morgen van 5 oktober 1615 lijkt het alsof de *Eendracht* met een enorme klap op een onderzeese rots is gestoten. Het schip verliest vaart en er breekt even paniek uit onder de bemanning. Die verdwijnt snel als het schip zich opricht en weer langzaam verder vaart. Sommige bemanningsleden kijken bij de voorplecht of ze iets kunnen zien van de oorzaak van de botsing. Tot hun verbijstering begint de zee rondom de boeg van het schip bloedrood te kleuren. Opnieuw is er verwarring. Wat kan dat zijn? Wat veroorzaakt het bloed dat men ziet? Is het een zeemonster? Heeft men een zeemonster aangevaren en verwond? Zal het monster niet wraak nemen en het schip verzwelgen?

Er gebeurt echter niets. De *Eendracht* hervat zijn koers en het bloed wordt door de golven verdund om tenslotte te verdwijnen. Het voorval blijft nog een paar dagen de gemoederen bezig houden, maar wordt dan weer verdrongen door de gebeurtenissen van alledag.

De scheepsjournalen van Willem Schouten en Jacob Le Maire melden het incident in ongeveer dezelfde bewoordingen. Dat geldt ook voor de oplossing van het raadsel. Wanneer beide schepen twee maanden later in Porto Desire op het strand worden gezet om het onderwaterschip schoon te maken ontdekken ze dat uit de boeg van de *Eendracht* een stuk ivoor steekt 'ghelijck het eyndt van een ghemeene Olifantstandt'. De tand heeft bijna drie lagen huidplanken doorboord en is pas in de laatste laag blijven steken.

De verbaasde bemanning kan de herkomst niet thuisbrengen. Het moet een gehoornde vis of een zeemonster zijn geweest, luidt de algemene opi-

nie. Schouten maakt het voorval extra spannend door in zijn journaal op te merken dat als de tand op een andere plek de romp had doorboord het schip mogelijk was gezonken.

Tot op de dag van vandaag is het onduidelijk welk mysterieus zeedier bij het incident betrokken was. Werd het schip aangevallen of heeft de *Eendracht* een beest aangevaren? Een redelijke verklaring is niet te vinden. Voor de expeditie is het niet meer dan een incident. Ruim een maand later op 29 januari 1516 omzeilt de *Eendracht* het zuidelijkste puntje van het Zuid-Amerikaanse vasteland. Ze vernoemden de rotsige kaap naar hun thuishaven: Kaap Hoorn.

Portret van Jacob le Maire; op de kaart de door hem ontdekte Kaap Hoorn en de Straat Le Maire. Prent door Pieter Serwouters, na 1616.

Collectie Rijksmuseum.